

CO KDYŽ HŘEŠÍ BOŽÍ LID?

Kázání ze soboty 20.11.2021 – br. Jiří Beneš

3 Moj 4,1-30; Lk 17,11-19; Am 5,20-25

Třetí kniha Mojžíšova se v masoretském textu Pentateuchu jmenuje *vajjiqra*. V překladu „a zavolal Hospodin“ jde o uvozovací větu. Podobných vět je ve Třetí knize Mojžíšově 37. Třetí knihu Mojžíšovu tedy tvoří sbírka 37 Hospodinových výroků adresovaných Mojžíšovi.

Druhý Hospodinův výrok začíná v 3 Moj 4,1 a končí v 5,13. Pisatel nás upozorňuje, že „Hospodin promluvil k Mojžíšovi“. To je zcela mimořádná událost, když Bůh promluví. Člověk, k němuž Bůh mluví, se nazývá prorok. A Mojžíš je prorok. Prorok však není konečný adresát Božích slov. Bůh k němu mluví, aby Hospodinova slova poslal dál. Bůh chce, aby jeho slova byla slyšet, aby jeho slova byla říkána. A označuje ty, k nimž mají jeho slova dolehnout, jimž jsou určena. Nařizuje tedy Mojžíšovi, co a komu má říkat: „mluv k synům Izraele a řekni jim!“.

Všimněte si, že Mojžíš (a není Bohu bližšího člověka) nemůže říkat, co chce. Božím lidu není možné říkat cokoli. Bůh mu nadiktuje, co má „synům Izraele“ říkat, s čím má Boží lid konfrontovat. Mojžíš má tedy Hospodinova slova „synům Izraele“ v podstatě jen zopakovat. „Synové“ označují novou generaci Božího lidu. A „Izrael“ je jméno, které dal Bůh člověku (Jákovovi), jehož se předtím dotýkal a tím změnil jeho totožnost (1 Moj 32). „Synové Izraele“ jsou tedy potomci otce, jehož Bůh proměnil. Hospodinova slova, to nejcennější, co ve Starém zákoně máme, nejsou tedy určena komukoli. Bůh mluví ke společenství těch, které si připravil. Jsme to my? Máme právo Hospodinovým slovům naslouchat? A sneseme, že je to Bůh, kdo určuje, co je třeba říkat, co je třeba aby nová generace Božího lidu slyšela? Nevím. Přesto si dovolím vás tomu, co Hospodin říká, vystavit.

Ve svém druhém výroku Bůh mluví o duši a o hříchu: „duše neúmyslně hřeší“ (4,2). Bůh tedy bude řešit problém „duše“, jímž je „hřích“ (4,27; 5,1-2.4.17.20). Hříchem je zde nežádoucí jednání vzhledem k jakémukoli Hospodinovu „příkázání“. To Bůh připomíná opakovaně (4,2.13.22.27). Pokud jde o „příkázání“, pak toto slovo máme spojeno s Desaterem. Ale v Bibli označuje výraz „příkázání“ všechno, co Bůh řekl. Bůh zde „hřích“ definuje jako jednání, které nemá být. Dělat něco, co se dělat nesmí. Dělat to, co Bůh nedovolil. Nejednat podle Hospodinových instrukcí. Nežít v souladu s Bohem. To je hřích. A z toho mrazí, protože v tomto stavu jsme permanentně. Možná je to ale záměr Hospodinových slov. Zde jde totiž o neúmyslný „hřích“.

Kdo se takto může prohřešit? „Pomazaný kněz“, tj. mesiáš. Celá pospolitost. Její předák. Kdokoli z lidu. Co s tím? Řešení dává Bůh. Je zde čtyřikrát a je stále stejné. Nejprve „hřích“ musí vyjít najevo (4,14.23.28). Jak to nastane, není uvedeno zcela zřetelně. Zveřejnění hříchu je totiž v hebrejštině popisováno trpným rodem. Ten naznačuje, že hřích bude někým odhalen. Může to být samotný hříšník, nebo někdo z jeho okolí, ale nejspíše je to nepřímá výpověď o skrytém jednání Hospodinově. Už proto, že hřích je opakovaně definován jako nepřipustné jednání „proti některému příkazu Hospodinovu“ (4,2.13.22.27), tzn., že se to Boha týká a on jediný to vždy ví. Takže věta „když vyjde najevo hřích“ (dosl. „je známý hřích“; 3 Moj 4,14) nebo „je-li mu oznámeno, že se dopustil hříchu“ (3 Moj 4,23.28) znamená, že Bůh hřích obnaží.

Bůh předpokládá, že jeho posluchačům bude vadit, že jednají neřádně. Proto jim popíše jejich reakci. Nenařizuje jim to. Přistizený hříšník bude chtít jednat podle toho, co Bůh říká. Už pouhé rozhodnutí to udělat má uzdravující efekt, jak dokládá příběh o uzdravení malomocných: „*a když tam šli, byli očistěni*“ (Lk 17,14). To znamená vrátit se do stavu, ze kterého vypadal, uvést svůj život do souladu s Hospodinými slovy. Tím se přiblíží Bohu. Pak Boha obdaruje tím nejlepším podle toho, jak to Bůh stanoví (3 Moj 4,3). Oběť dovede „*před Hospodina*“ (dvakrát v 4,4) a učiní to „*pro Hospodina*“. „*Vloží ruku na hlavu býčka*“ a vyjádří tím, že „*býček*“ umře za něj. Dává najevo sounáležitost s obětí – přijímá, že za jeho selhání platí někdo nevinný. Pak „*býčka*“ sám zbaví života a Bohu na očích vykoná všechny obřady, o nichž Bůh mluví. To znamená, že se musí pokořit a podřídit všemu, co Bůh říká. Musí dát veřejně najevo dvě věci, že (a) selhal; (b) má vůli to uvést do pořádku.

Největší pozornost je věnována „*krví*“. Po vykrvácení „*býčka*“ nevyleje všechnu „*krev*“ u oltáře, ale trochou poznamená rohy oltáře a trochu stříkne „*před Hospodinem*“ na doslova „*oponu Posvěcujícího*“. Aktivní participium „*Posvěcující*“ označuje postavu, zde Boha disponujícího svatostí, na jehož pomyslném oděvu nyní lpí „*krev*“ oběti. Bůh se tedy jakoby nechává do celého procesu namočit, nechává se potřísnit a znečistit – kněz jej podle Hospodinovy instrukce do toho namočil.

Pak Bůh opakovaně dodává, že „*kněz vykoná smírčí obřady a bude jim odpuštěno*“ (4,20.26.31.35; 5,10.13). Na „*hřích*“ člověk sám nestačí. Potřebuje pomoc a tu mu v postavě kněze posílá Bůh. Vykonat „*smírčí obřady*“ znamená jednat přesně podle instrukcí Hospodinových. Kněz zde působí jako prostředník, průvodce zbloudilých, který hříšníkovi pomůže vystoupit a vrátit se zpět do stavu, kdy nebude dělat to, co dělat nemá. Tento návrat k Bohu s asistencí kněze léčí duši od hříchu. Jednáním podle Hospodinových instrukcí kněz doslova přikryje (hřích) a proviněného tak uvede zpět do souladu s Bohem. To, co se děje, je akceptováno Hospodinem (v tomto smyslu viz Mt 16,19. 18,18), který do toho nakonec také vstoupí. Jeho jednání je znovu popisováno trpným rodem jako skryté: „*bude mu odpuštěno*“. Bůh do dění vstoupil na počátku obnažením hříchu a na konci jeho odpuštěním.

Co když se ovšem např. provinilá pospolitost dopustí úmyslného „*hříchu*“? Co když se společnost uctívající Hospodina rozhodne dělat to, co se podle Hospodinových přikázání dělat nesmí? V 4,13 Bůh mluví o překročení „*jednoho z přikázání Hospodinových*“. Co když vyjde najevo, že tato pospolitost takových „*přikázání Hospodinových*“ igorovala více? Nebo se dokonce programově rozhodla jít proti tomu, co Bůh říká, či to záměrně ignorovat jako dnes již neplatné a zrušené, tedy jen ceremoniální? Pokud by vás napadlo, že se to týká našeho společenství navzdory tomu, že se všemožně ujišťujeme o své výjimečnosti, pak v tomto Hospodinově výroku můžeme slyšet zaslíbení. Máme možnost uznat své provinění; pojmenovat svůj stav; připustit, že je špatně ignorovat či zpochybňovat jakékoli Hospodinovo přikázání (a je jich 613); vyznat to na sebe Bohu; vzít vážně to, co Bůh říká; požádat o odpuštění a doufat, že se Hospodin smiluje. Vždyť tím, co nám Bůh říká, nás nezatežuje, ale pomáhá nám upravovat naše chování, když se začne neúmyslně rozcházet s tím, co od nás Bůh očekává. A pomáhá nám vracet se do jeho blízkosti, do jediného místa na světě, kde je bezpečí.

Shrňme si to: když vypadneme z role, do které nás Bůh postavil, pak nám to Bůh dává vědět – obnažuje náš hřích. A očekává, že se budeme chtít do své role vrátit, tzn., hrát pouze podle režisérova scénáře. Při tom se očekává, že si své selhání uvědomíme, že pochopíme, jak jsme mu to zkazili. V takových chvílích chce člověk něco přinést na svou

omluvu. Režisér s tím počítá a očekává, že mu dáme jenom to nejlepší, co máme. A že náš další nácvik už bude „*před ním a pro něj*“ jen podle toho, co režisér říká. Režisér totiž náš problém dobře zná, sám se do toho namočil s námi a chce nás přijmout zpět. Stanoví proto jak postup návratu do role, tak nás obklopuje pomocníky, kteří nám náš návrat pomáhají usnadnit. Horší situace ovšem je, když z role vypadne celý ansámbl. To znamená, když dělají to, co režisér nechce, aby dělali. Ale i to má řešení, když si ansámbl uvědomí své selhání a má vůli vrátit se ke scénáři a k režisérové vedení, protože režisér předem deklaruje vůli odpustit. Ale za vypadnutí z role budeme muset zaplatit.

Amen